

Bermengras stelt oprolpersen zwaar op de proef

Jaarlijks wordt in Nederland meer dan een half miljoen ton bermengras gemaaid. Het grootste deel wordt afgevoerd in ronde balen. De markt is te klein voor de ontwikkeling van speciale persen, maar bepaalde typen standaard oprolpersen kunnen de klus klaren.

Tekst: Martin Smits – Foto's: Patrick Medema, Martin Smits

< Een nieuwkomer op de markt is de Italiaanse Mascar die Van Zuylen uit Oudewater dit jaar voor het eerst naar Nederland haalde. Speciaal voor bermenwerk. Geen snijinrichting of netbinding, wel een invoerhark en een kettingsysteem dat in grote lijnen overeenkomt met dat van de Krone KR 160.

Meer dan een half miljoen ton bermengras is niet niks. Om het gras op een praktische manier en met zo weinig mogelijk kosten af te voeren, blijkt het meestal het handigste om het gras in ronde balen te persen met een oprolpers. Zo komt het gras mooi compact in pakketten bij elkaar en een oprolpers heeft een behoorlijke capaciteit, is compact en niet al te zwaar waardoor die langs de weg bijna altijd inzetbaar is. Een half miljoen ton gras komt ruw geschat neer op 600.000 tot 700.000 ronde balen. Een gigantische berg, maar omdat het bermengras persen typisch een Nederlandse kwestie is, is het voor de grote werktuigfabrikanten een te kleine markt om er speciaal een machine voor te ontwikkelen. De aannemers en loonwerkers moeten zich dus maar redden met de machines die voor de landbouw zijn ontwikkeld.

Een zwaardere ketting en draaibare staven zijn typisch voor een bermenpers met kettingsysteem. De rollen moeten goed gangbaar blijven en moeten regelmatig worden gecontroleerd. Gaan de rollen door vastzitten flink inlopen op de geleidebaan, dan wordt dat een dure reparatie.

Oprolpersen die in bermen draaien, krijgen het flink voor de kiezen. Naast slootvuil zitten er ook wel eens fietsen, stenen, bierflessen in de baal. Uit de wegberm met slootvuil is een baal van 1.000 kg geen uitzondering, ongeveer twee keer zo zwaar dan een baal uit een boerenweiland.

■ Steeds beter

De oprolpers heeft zijn oorsprong als machine voor de hooibouw. Maar in de moderne landbouw wordt het gras al 1 tot 2 dagen na het maaien in balen geperst. Door het te omwikke-

Goed smeren van de aandrijfkettingen met een continu smeersysteem zorgt voor een langere levensduur. Soms wordt zo'n smeersysteem pas achteraf op de machine opgebouwd.

len met folie blijft goed geconserveerd kuilgras als wintervoorraad voor de koeien. Omdat in de landbouw de methode verschoof van hooi naar kuilgras werden ook de persen aangepast om het groenere en zwaardere materiaal goed te kunnen verwerken. Van die ontwikkeling profiteert de aannemer die het bermengras opruimt mee omdat vooral in de wegbermen vaak nat en erg groen wordt geperst. Voor de compostering is immers de kwaliteit van het gras niet van belang. De gerenommeerde merken hebben inmiddels oprolpersen die voor de landbouw prima geschikt zijn, maar de eisen die voor bermenengras worden gesteld zijn een stuk zwaarder. Er wordt vaak veel natter geperst, ook als het regent. En wordt er slootvuil geperst, dan gaat er ook nog bagger en allerlei andere troep mee naar binnen waardoor de balen erg zwaar worden. Een baal uit een boeren weiland weegt een keer 400 tot 500 kg, uit de wegberm met slootvuil is een baal van 1.000 kg geen uitzondering. En er gaan halve fietsen, stenen, bierflessen, en wie weet wat allemaal mee naar binnen. Bovendien draaien de persen in de bermen een erg lang seizoen waardoor de machines erg zwaar op de proef worden gesteld. Voor het kleinschalige werk op moeilijk bereikbare plekken zijn er nog de mini-rollenpersen van Italiaanse makelij. Bijvoorbeeld de CAEB persen die Lozeman Tuinmachines uit Elst importeert. Die maken rollen van 52 bij 55 cm. Omdat die markt erg klein en specifiek is, wordt daar nu niet verder op ingegaan.

Een typische aanpassing voor bermenwerk zijn extra opgelaste strippen op de eerste rol achter de opraper. Die maakt de rol wat agressiever voor betere invoer van erg nat en zwaar materiaal.

▪ Aanpassen

Een 'kant en klare bermen-proof' pers is af fabriek bijna niet te koop. Specialisten voeren vaak nog verschillende aanpassing uit om de machine tegen het geweld van het bermenwerk bestendig te maken. Sommige van die aanpassingen zijn ook wel door fabrikanten overgenomen, maar zoals al eerder gezegd, de aantallen zijn te klein voor een fabrikant om een echte bermenpers te produceren. In grote lijnen kenmerkt een bermenpers zich door eenvoud. Dat wil zeggen dat alleen de typen zonder snijrotor in aanmerking komen. Touwbinding volstaat, netbinding die in de landbouw veel wordt gebruikt, is overbodig. En de opraper mag smal zijn. Een invoerhark achter de opraper zien sommige ervaren bermenpersers als een nadeel als de pers echt onder extreme omstandigheden moet werken. De eerste rol achter de opraper wordt daarom nog wel eens voorzien van extra

Bermenpersers hebben een 'haat-liefde' verhouding met een invoerhark achter de opraper. In tamelijk droog materiaal verhoogt die de invoercapaciteit, in heel nat en zwaar spul zoals sloopvuil kan een invoerhark de capaciteit juist beperken.

strippen om heel nat gras beter in te voeren. De ervaring heeft bewezen dat zowel persen met rollen als met een kettingsysteem bij uitstek geschikt zijn. De persen met een riemensysteem zijn minder geschikt. Hoewel die het voordeel hebben dat ze balen van verschillende diameters kunnen maken.

Bekende merken in de wegberm zijn Krone en Vicon. Krone levert alleen persen met een kettingsysteem. Voor de wegberm werden die geleverd met een extra zware ketting en staven die kunnen draaien. Draaibare staven blijkt essentieel om propvorming onder extreme omstandigheden te voorkomen. De Krone KR 160 die nog steeds veel in bermen draait, wordt inmiddels niet meer geleverd, maar Krone claimt dat zijn huidige Round Pack 1560 met minstens zo sterke kettingen is uitgevoerd en daardoor net zo geschikt is voor bermenwerk. Vicon is een voorbeeld van een pers met volledig rollensysteem. Aanpassingen die aan een Vicon pers vaak werden uitgevoerd waren de montage van een doorlopende as vanwege de zware balen die worden geperst. Inmiddels is dat nu standaard af fabriek. En een zwaardere ophanging met een cilinder aan beide zijden van de opraper is ook een aanpassing die dealers uitvoeren om de Vicon beter bestand te maken tegen het bermenwerk.

▪ Kleine wereld

Het bermen persen is een betrekkelijk kleine wereld. Er is een handvol aanbieders van persen die in bermen worden ingezet. Een reden dat van bepaalde merken er meer in de berm werken dan andere heeft deels te maken met de geschiktheid van de machine en deels ook met het dealernetwerk. Een merk dat sterk is gericht op de landbouw scoort bij aannemers vanzelf minder dan een merk dat in huis is bij een dealer met veel contacten in deze tak van sport. Voor het gros van het bermenwerk zijn

Een Vicon rollenpers voldoet prima in het bermenwerk. Een minpuntje van een rollensysteem is dat onder zeer natte omstandigheden gras aan de rollen blijft plakken. Onder extreme omstandigheden houdt een kettingsysteem het dan vaak wat langer vol.

de meeste persen, mits ze voldoen aan bepaalde basisvoorwaarden zoals eenvoud, en een ketting of rollensysteem best goed. Mooi spul kunnen ze allemaal de baas, maar wordt het natter, extremer en verder weg van de eigenschappen van kuilgras bij de boer, en daar zijn ze voor gemaakt, dan komen de verschillen in geschiktheid naar voren. En de chauffeur is ook een bepalende factor. Bermen persen is meer dan alleen maar balen draaien. Onderhoud van de machine en opletten wat er met de pers gebeurt, bepaalt het verschil tussen duizenden balen per jaar probleemloos persen of een machine in enkele weken tijd rijp maken voor de sloop. ■

Ir. M.C. Smits is freelance-journalist, Biddinghuizen.

Technische gegevens van oprolpersen voor bermen

Merk en type	Breedte opraper (m)	Baalafmetingen (diameter x breedte cm)	Aftrakas (omw./min)	Perssysteem	Invoersysteem	Afmetingen LxBxH (m)	Banden	Gewicht (kg)	Prijs (€) excl. BTW	Opm.
Claas Rollant 240	1,85	125 x 120	540	rollen	invoerhark	4,71 x 2,31 x 2,31	11.5/80-15.30	2.400	19.606	
Ferraboli Trotter 125/35	2,00	125 x 120	540	rollen	invoerhark	3,70 x 2,40 x 2,25	500/55-20	3.000	19.455	5
John Deere 578	2,00	130 x 117	540	rollen	rotor	4,15 x 2,54 x 2,20	500/50-17	2.760	23.091	
Krone Round Pack 1560	1,95	155 x 120	540	kettingsysteem	invoerhark	4,20 x 2,57 x 2,57	11.5/80-15,3	-	21.410	2
Mascar 2150	1,70	150 x 120	540	kettingsysteem	invoerhark	3,71 x 2,25 x 2,30	11/80-15	1.850	16.591	1
Taarup BIO	2,10	125 x 122	540	rollen	rotor	4,50 x 2,80 x 2,30	500/50-17	3.000	51.975	4
Vicon RF 119	1,67	125 x 122	540	rollen	rechtstreeks	4,43 x 2,35 x 2,21	10.0/75AW	1.800	17.470	
Welger RP 202 Classic	1,50	125 x 123	540	rollen	rechtstreeks	4,45 x 2,34 x 2,57	15.0/55-17	2.200	18.935	3

Opmerkingen

1. Ook voor 120 cm balen leverbaar.
2. Ook voor 125 cm balen leverbaar.
3. Ook leverbaar als special met invoerhark en 2,00 m opraper en als 302 voor 1,50 m balen.
4. Standaard met geïntegreerde foliewikkelaar.
5. Ook leverbaar met invoerrotor.

Merk	Leverancier	Telefoon
Claas	Kamps de Wild B.V., Zevenaar	(0316) 36 91 11
Ferraboli	Vormec B.V., Steenwijk	(0521) 53 50 50
John Deere	Louis Nagel B.V., Nijmegen	(024) 371 66 00
Krone	Krone Verkoop Benelux, Lieshout	(0499) 42 38 12
Mascar	Vape B.V., Oudewater	(0348) 56 36 32
Taarup	Kverneland Group Benelux B.V., Dronten	(0321) 38 71 00
Vicon	Kverneland Group Benelux B.V., Dronten	(0321) 38 71 00
Welger	Lely Benelux N.V., Maassluis	(010) 599 63 33

